

B Opleiding Leraar Basisonderwijs Hanzehogeschool

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
22 en 23 April 2020*

Colofon

Instelling en opleiding

Hanzehogeschool

Groningen

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: B Opleiding tot leraar Basisonderwijs

Locatie: Groningen

Variant: Voltijd

Croho-nummer: 34808

Toetsingskader: 2018, beperkte opleidingsbeoordeling

Visitatiecommissie

Raoul van Aalst, voorzitter

Gerda Geerdink, lid

Mariëlle Klerks, lid

Joke Middelbeek, lid

Menno Luiten, student-lid

Tineke Kleene, secretaris

Het panel is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui Nederland

Vlindersingel 220

3544 VM Utrecht

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting.....	4
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	8
2. Onderwijsleeromgeving	11
3. Toetsing	17
4. Gerealiseerde leerresultaten	19
Bijlagen.....	21
Bijlage 1 Visitatiecommissie.....	22
Bijlage 2 Programma visitatie	23
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	24

Samenvatting

Op 22 en 23 april 2020 is de bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs van de Hanzehogeschool gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van het panel is **positief**.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten zijn afgeleid van de landelijke kaders. Doordat de bekwaamheidseisen recent zijn ingevoerd, worden in sommige documenten nog de "oude" SBL-competenties gebruikt; de opleiding heeft echter inzichtelijk gemaakt dat de opleiding aansluit bij de nieuwe bekwaamheidseisen en de brede professionele basis. Omdat de opleiding zich profileert als opleiding die aandacht besteedt aan talentontwikkeling heeft zij een extra competentie "talentontwikkeling" toegevoegd. Daarnaast heeft zij voor de Academisch variant van de opleiding (AOLB) enkele academische competenties toegevoegd die recht doen aan het feit dat studenten na afronding van de opleiding ook een diploma Pedagogische Wetenschappen krijgen. AOLB sluit daarmee aan bij het landelijke profiel van de universitaire PABO's. Het werkveld is nauw betrokken bij de opleiding en kan onder andere via de Werkveldadviescommissie (WAC) systematisch input leveren. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

De opleiding wordt aangeboden in drie varianten: een vierjarige voltijds variant, een tweejarige voltijds verkorte variant en een vierjarige academische variant (AOLB). De programmaonderdelen in de verschillende varianten van de opleiding dekken de beoogde leerresultaten af. De leerlijn onderzoek en de studieloopbaanbegeleiding dragen bij aan de samenhang in het programma. Het expliciteren van de samenhang naar studenten is nog wel een aandachtspunt. Het docententeam is enthousiast en betrokken en alle docenten hebben minimaal master-niveau. Het lectoraat is nauw betrokken bij de opleiding. Het heeft een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de onderzoekslijn, maar levert ook inhoudelijke input voor diverse vakken. Studenten lopen gedurende de hele opleiding stage (werkplekleren). De opleiding is zodanig opgezet dat de studenten de theorie vaak direct kunnen toepassen in de praktijk. De opleiding heeft intensieve banden

met het werkveld: als opleidingsschool, via de stages, de werkveldadviescommissie (WAC), via gast-docenten, het sciencecentrum en de innovatiewerkplaatsen. De opleiding staat aan de vooravond van een curriculumvernieuwing, waarbij onder andere sprake zal zijn van grotere onderwijseenheden (minimaal 5 EC per onderwijseenheid of meervouden daarvan) en meer integratie van vakken. Het panel denkt dat dit goede kansen biedt om de samenhang in het programma nog beter te maken en de docenten nog meer te laten samenwerken. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat toetsstelsel dat helder is vastgelegd in een aantal documenten. De kwaliteit van de toetsen wordt bewaakt door de examencommissie en de toetscommissie, die zich beide goed bewust zijn van hun taken en bevoegdheden. Daarnaast neemt de opleiding deel aan diverse landelijke overleggen op het gebied van toetsing waaronder overleg over de landelijke kenistoetsen. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten toetsen, al heeft schriftelijke verslaglegging wel de overhand. Het panel raadt de opleiding dan ook aan te zoeken naar alternatieve manieren van toetsen waar dat kan. Zowel bij de ontwikkeling van toetsen als bij de afname wordt het vierogenprincipe toegepast, in het laatste geval vooral op cruciale toetsmomenten zoals de beoordeling van de LiO-stage en het afstuderen. Docenten zijn allemaal in het bezit van een BKE-certificering en kunnen op basis daarvan optreden als examinator. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding wordt afgerond met een LiO-stage en een scriptie. De LiO-stage wordt beoordeeld op basis van een portfolio. Voorafgaand aan de visitatie heeft het panel een aantal scripties bekeken en kon

zich vinden in de beoordelingen. Waar de resultaten van de LiO-stage dat wel doen, laten de scripties weinig differentiatie tussen studenten zien. Hoewel er ook kwalitatieve onderzoeken worden gedaan, waren deze scripties allemaal kwantitatief van aard en ook allemaal van een vergelijkbaar niveau. Het panel juicht het plan van de opleiding daarom toe te zoeken naar alternatieven voor de scriptie, zodat enerzijds beter wordt aangesloten bij het werkveld en anderzijds meer ruimte komt voor differentiatie. De opleiding levert naar het idee van het panel goede professionals af, zo blijkt ook uit het gesprek met vertegenwoordigers uit het werkveld die alumni graag in dienst nemen. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft het panel volgende suggesties ter overweging:

- Zorg voor minder papierwerk, bijvoorbeeld door handleidingen en dergelijke drastisch in te korten en de documenten van de verschillende varianten van de opleiding op elkaar af te stemmen;
- Werk bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum vanuit een totaalplan met duidelijke uitgangspunten;
- Onderzoek manieren waarop je het aantal toetsen waarbij een beroep wordt gedaan op de schrijfvaardigheid van de studenten kunt verminderen;
- Onderzoek holistische manieren van beoordelen als alternatief voor “vinklijsten”;
- Zoek naar alternatieven voor de scriptie bij het afstuderen.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, juni 2020

Raoul van Aalst
Voorzitter

Tineke Kleene
Secretaris

Inleiding

De bachelor Leraar Basisonderwijs wordt op de Hanzehogeschool aangeboden in drie varianten: een reguliere vierjarige variant, een verkorte (tweejarige) variant voor studenten die al over minimaal een bachelor in een ander vakgebied beschikken en - in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en NHL Stenden - een (eveneens vierjarige) academische variant (AOLB) voor vwo'ers. De laatste leidt via een andere weg op voor dezelfde eindkwalificaties als de OLB, aangevuld met een set academische competenties. De studenten die dit traject volgen, halen in een gecombineerd programma de bacheloropleiding OLB (van NHL Stenden of de Hanzehogeschool) en de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen van de RUG. De AOLB wordt aangestuurd door een stuurgroep die bestaat uit de directeuren van de PABO's van de Hanzehogeschool en NHL Stenden en de directeur onderwijs en hoogleraar onderwijskunde van de Rijksuniversiteit Groningen.

Volgens het informatiedossier is talentontwikkeling een belangrijke pijler van de opleiding. Het gaat daarbij om de basisschoolkinderen die hun talenten leren ontdekken, om PABO-docenten die hun talenten inzetten om samen een goede opleiding neer te zetten en om PABO-studenten die de opleiding wil stimuleren en helpen om hun eigen talenten te vinden en zo goed mogelijk te ontwikkelen.

De instelling

De Hanzehogeschool Groningen is de oudste multisectorale hogeschool van Nederland, opgericht in 1798. Het onderwijsaanbod omvat 54 bacheloropleidingen, 19 masteropleidingen en 8 Associate degree programma's, zowel in voltijd als in deeltijd.

De opleidingen zijn ondergebracht in 18 schools. In totaal werken er 3.348 medewerkers en studeren er 29.995 studenten bij de Hanzehogeschool. Het onderzoek van de hogeschool vindt plaats in drie Centres of Expertise en drie kenniscentra, met 55 lectoren in 50 lectoraten, 204 gepromoveerden en 106 promovendi (stand 2 juli 2019).

In het Strategisch Beleidsplan Vernieuwen in Verbinding (2016-2020) stelt de Hanzehogeschool Groningen zich tot doel een leergemeenschap te zijn, waar onderwijs, onderzoek en de beroepspraktijk onlosmakelijk verbonden zijn. Deze leergemeenschap is een plek waar studenten, docentonderzoekers en mensen uit het werkveld van elkaar leren en samen werken aan het oplossen van vraagstukken uit de samenleving. Aan deze visie koppelt de hogeschool de volgende missie:

De Hanzehogeschool Groningen leidt kundige en betrokken professionals op, doet praktijkgericht onderzoek en is daarmee in de omgeving en (inter) nationaal een belangrijke partner bij het ontwikkelen van ondernemerschap en innovatieve, toepasbare kennis.

De Hanzehogeschool Groningen staat voor de volgende strategische thema's die nauw verbonden zijn met de noordelijke regio: Energie, Healthy Ageing en Ondernemerschap.

De opleiding

De te accrediteren opleiding maakt deel uit van de Pedagogische Academie (PA). Het opleidingsaanbod van de Pedagogische Academie (PA) van de Hanzehogeschool Groningen bestaat uit:

- de reguliere Opleiding Leraar Basisonderwijs;
 - de verkorte Opleiding Leraar Basisonderwijs;
 - de Academische Opleiding Leraar Basisonderwijs in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en NHL Stenden;
 - de Associate degree Pedagogisch Educatief Professional;
 - de master Talentontwikkeling & Diversiteit.
- De Associate Degree en de Masteropleiding maken geen deel uit van deze accreditatie.

De opleiding wordt aangeboden in het Nederlands.

De PA sluit volgens het informatiedossier aan bij maatschappelijk relevante ontwikkelingen en levert breed gevormde professionals af. De scholen in de regio zijn partners en mede-opleiders. Met een aantal Academische Basisscholen, die deel uit maken van de opleidingsschool heeft de PA een extra sterke band. Daar volgen de studenten een deel van het PABO-curriculum. In die scholen zijn zogenaamde 'opleiders in de school' actief. Zij begeleiden niet alleen de PABO-studenten, maar coachen ook hun collega's daarbij en vormen het intermediair met de PABO.

Studenten en docent-onderzoekers van de PA werken in verschillende verbanden samen met partners uit het werkveld aan het vergroten van kennis en het ontwikkelen van innovaties. Daarbij is speciale aandacht voor de onderwerpen talentontwikkeling en leefwerelden van kinderen. Het Lectoraat Jeugd, Educatie en Samenleving, speelt daarbij een belangrijke rol en ontwikkelt en verspreidt relevante en actuele kennis. Het lectoraat richt zich onder meer op kindermishandeling, kindarmoede, digitale geletterdheid en taalontwikkeling. Het draagt bij aan gezond opgroeien en participatie van de jeugd in Noord-Nederland en geeft zo mede invulling aan het strategische speerpunt Healthy Ageing van de Hanzehogeschool. Door samen te werken met de lectoraten Kunsteducatie en Bewegingsonderwijs & jeugdsport dragen docent-onderzoekers op deze vakgebieden ook bij aan de ontwikkeling van hun onderwijs.

De visitatie

Hogeschool heeft aan AeQui opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding

een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 22 en 23 april 2020 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. Omdat het land op dat moment midden in de Corona-crisis zat en het verboden was met grotere groepen mensen bij elkaar te komen, was het niet mogelijk de visitatie op locatie te laten plaatsvinden. In plaats daarvan is – in nauw overleg met de opleiding en het panel – besloten de visitatie via Teams doorgang te laten vinden. Het panel heeft tijdens de visitatie op meerdere momenten geëvalueerd of de vorm voldoende werkbaar was. Steeds was zij unaniem dat de kwaliteit van de oordeelsvorming niet door de werkvorm in gevaar kwam.

De commissie heeft zich expliciet georiënteerd op het cluster waarin deze opleidingen geplaatst zijn. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) het panel.

Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van het panel.

Deze rapportage is in mei 2020 in concept toegevoerd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt en hebben geleid tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in het najaar van 2020. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten zijn afgeleid van de landelijke kaders. Doordat de bekwaamheidseisen recent zijn vernieuwd, worden in sommige documenten nog de "oude" SBL-competenties gebruikt. De opleiding heeft echter inzichtelijk gemaakt dat de opleiding aansluit bij de nieuwe bekwaamheidseisen en de brede professionele basis. Omdat de opleiding zich profileert als opleiding die aandacht besteedt aan talentontwikkeling heeft zij een extra competentie "talentontwikkeling" toegevoegd. Daarnaast heeft zij voor de Academische variant van de opleiding (AOLB) enkele academische competenties toegevoegd die recht doen aan het feit dat studenten na afronding van de opleiding ook een diploma Pedagogische Wetenschappen krijgen. AOLB sluit daarmee aan bij het landelijke profiel van de universitaire PABO's. Het werkveld is nauw betrokken bij de opleiding en kan onder andere via de Werkveldadviescommissie (WAC) systematisch input leveren. Daarnaast werkt de PA al lang samen met het werkveld in een opleidingsschool. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Bevindingen

De PABO leidt haar studenten volgens het informatiedossier op tot gekwalificeerde, zelfsturende, breed georiënteerde leerkrachten die zich steeds blijven ontwikkelen. De visie van de opleiding is dat ieder kind talent heeft. De ambitie van de opleiding is leerkrachten op te leiden die een open houding hebben en handelingsbekwaam zijn met betrekking tot omgaan met diversiteit. Zo wil de opleiding bijdragen aan het verkleinen van de kansengelijkheid in het primair onderwijs. Daarvoor is het volgens het informatiedossier belangrijk dat het PABO curriculum bestaat uit voldoende aandacht voor het kennisaspect met een degelijke invulling van rekenen en taal.

Landelijke kaders

Het opleidingsprofiel van zowel de reguliere als de verkorte opleiding was tot voor kort gebaseerd op de zeven landelijke SBL-competenties die inmiddels zijn opgevolgd door drie wettelijke bekwaamheidseisen: vak-, vakdidactische en pedagogische bekwaamheid. Bijlage 2 van het informatiedossier bevat de uitwerking van deze drie bekwaamheidseisen. Daarnaast sluit de opleiding aan bij de landelijke kennisbasis (bijlage 14 van het informatiedossier).

De opleiding heeft de SBL-competenties voorlopig onder de drie bekwaamheden geschaard en

heeft daarbij ook invulling gegeven aan de zogenaamde professionele schil. De PA heeft deze 'brede schil' onderzocht en vertaald vanuit de bestaande kernen en SBL-competenties. Het jargon is aangepast en er is invulling gegeven aan de verschillende begrippen vanuit het perspectief van de verschillende opleidingen.

Een analyse laat zien dat het curriculum, dat gebaseerd was op de kernen en SBL-competenties, opleidt tot startbekwame leraren die voldoen aan de nieuwe bekwaamheidseisen.

In bijlage 3 van het informatiedossier zijn alle onderdelen van de brede professionele basis uitgewerkt:

- Communicerend/ Communicatieve vaardigheden;
- Reflectief/ Zelfkennis en kritische reflectie op zichzelf in het professionele handelen;
- Resultaat- en ontwikkelingsgericht/ Het vermogen om zich blijvend te kunnen ontwikkelen;
- Onderzoeken;
- Organiseren, plannen.

Voor elk van deze onderdelen wordt in deze bijlage beschreven wat de Groningse kleur is die de opleiding eraan geeft.

De AOLB sluit aan op het landelijke uitstrooprofiel universitaire PABO's (bijlage 10 van het infor-

matiedossier) zoals dit in het Netwerk Universitaire Pabo's Nederland (UNIPA) is vastgelegd. Een afgestudeerde AOLB-student voldoet aan alle beoogde doelstellingen van beide 'moederopleidingen' (PABO en Pedagogische Wetenschappen). De AOLB heeft de SBL-competenties aangevuld met de volgende academische competenties:

- Academische informatievaardigheden (informatie zoeken & selecteren, kritisch analyseren, synthetiseren);
- Onderzoeksvaardigheden;
- Communicatieve en argumentatieve vaardigheden (schrijven, mondeling presenteren en discussiëren en argumenteren).

Talentenkracht, diversiteit en kansengelijkheid

Talentontwikkeling staat centraal in de onderwijsvisie van de opleiding: ieder kind heeft talent. Talentontwikkeling is een pedagogisch-didactische benadering die is ontwikkeld en onderzocht door de Rijksuniversiteit Groningen in samenwerking met de Hanzehogeschool, onder de noemer TalentenKracht. Het uitgangspunt is dat alle kinderen talentvol gedrag kunnen laten zien, mits ze talentvol worden benaderd. Daarmee is de titel 'Iedereen is talentvol, mits talentvol benaderd' van de zelfevaluatie verklaard. Professionals moeten talentvol gedrag van kinderen opmerken om in te kunnen schatten wat het kind nodig heeft en zelf (talentvol) te handelen. Bijlage 3 van het informatiedossier bevat een uitgebreide toelichting op de competentie Talentenkracht.

De opleiding hecht grote waarde aan een brede oriëntatie van de studenten, zodat zij een open houding ontwikkelen en oog hebben voor diversiteit en kansengelijkheid. Dit sluit aan bij de ambitie om iedere leerling de kans te bieden zijn of haar talent optimaal te ontwikkelen (talentenkracht). Bijlage 8 van het informatiedossier bevat de "Visie op diversiteit in de lerarenopleiding van de Pedagogische Academie, Hanzehogeschool Groningen" (2019)

Visie op onderzoek

De opleiding beschouwt onderzoek als integraal onderdeel van de taken van een docent. Door onderzoek kan een leerkracht kritisch kijken naar het eigen onderwijs en daarin waar nodig veranderingen aanbrengen. Onderzoek kan betrekking hebben op de leeromgeving: de klas, de school, de omgeving van de school. Daarmee kan onderzoek aan de basis staan van innovaties in de school en het onderwijs.

Volgens het informatiedossier zijn onderwijs, onderzoek en de beroepspraktijk in de visie van de opleiding onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een en ander is nader uitgewerkt in de "Visie en leerlijn Praktijkgericht Onderzoek Bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs" in bijlage 6 van het informatiedossier.

Profilering Kunst&Cultuur en Science

De opleiding hecht veel waarde aan kunst & cultuur en science. Hiermee profileert ze zich dan ook ten opzichte van andere opleidingen door studenten de keuze te bieden zich op deze terreinen te specialiseren. Bij standaard 2 wordt beschreven hoe deze profilering tot uiting komt in de opleiding

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat er sprake is van zeer goed vertaalde en gestructureerd uitgeschreven doelstellingen die aantoonbaar aansluiten bij de landelijke kaders. Het werkveld is via de Werkveldadviescommissie (WAC) en de Adviesraad nauw betrokken bij de opleiding. Dit is niet alleen zichtbaar bij deze standaard, maar ook bij standaard 2. Doordat de landelijke kaders onlangs zijn aangepast (van zeven SBL-competenties naar drie bekwaamheidseisen), zijn deze veranderingen nog niet in alle documenten van de opleiding doorgevoerd: soms worden nog de (oude) SLB-competenties genoemd en soms de (nieuwe) bekwaamheidseisen, maar de opleiding toont aan dat zij voldoet aan de nieuwe kaders. Het doorvoeren van de nieuwe kaders in alle documenten

is een aandachtspunt, waarvan de opleiding zich bewust is.

Het panel stelt voorts vast dat de opleiding een aantal duidelijk ambities heeft, zoals een talentvolle benadering van de studenten (en zij op hun beurt weer van hun leerlingen), de ambitie om de studenten om te laten gaan met diversiteit, de ambitie om vernieuwend te zijn en de inhoudelijke profileringen Science en Kunst & Cultuur. Ook de ontwikkeling van een nieuwe gecombineerde ALO/PABO in een gecombineerd traject kwam tijdens de visitatie een aantal keren ter sprake. Het panel vindt het een mooi streven van de opleiding om met haar ambities een bijdrage te leveren aan het verkleinen van kansenongelijkheid in en rond de stad Groningen en heeft tijdens de visitatie ook gehoord dat dit in de regio echt nodig is. Ook de andere ambities dragen duidelijk bij aan concrete vragen vanuit de regio. De slogan van de Hanzehogeschool is volgens het management van de opleiding "share your talent, move the world", maar het panel heeft de indruk dat het bij de opleiding vooral gaat om

"move the region". Zowel docenten als studenten praten erg vanuit de regio als het gaat om talent en diversiteit en hoewel het panel het belang van de regio voor de opleiding ziet (en vice versa), heeft het de indruk dat zij studenten nog meer kan uitdagen de wereld te omarmen en hier nieuwsgierig naar te zijn. Het werkveld hoeft niet altijd de plek te zijn waar studenten de meest vernieuwende ideeën opdoen, maar is wel de plek waar zij juist een bijdrage zouden kunnen leveren aan gewenste vernieuwingen. De opleiding zou hier een voorbeeld in kunnen zijn. Het panel hoopt dan ook dat de opleiding bij het formuleren van haar ambities voor het nieuwe curriculum een stap verder durft te gaan; verder dan wat het werkveld vraagt en wat studenten vragen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding wordt aangeboden in drie varianten: een vierjarige voltijds variant, een tweejarige voltijds verkorte variant en een vierjarige academische variant (AOLB). De onderwijsleeromgeving van elke variant is zodanig vormgegeven dat de studenten in staat worden gesteld de beoogde leerresultaten te halen. De programmaonderdelen in de verschillende varianten van de opleiding dekken de beoogde leerresultaten af. De leerlijn onderzoek en de studieloopbaanbegeleiding dragen bij aan de samenhang in het programma. Het expliciteren van de samenhang in het programma naar studenten is nog wel een aandachtspunt. Het docententeam is enthousiast en betrokken en alle docenten hebben minimaal masterniveau. Studenten van de reguliere en verkorte variant hebben alleen te maken met docenten van de Hanzehogeschool en studenten van de AOLB hebben daarnaast ook te maken met RUG-docenten en met docenten van de pabo van NHL Stenden. Ook het lectoraat is nauw betrokken bij de opleiding. Het heeft een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de onderzoekslijn, maar levert ook inhoudelijke input voor diverse vakken. Studenten lopen gedurende de hele opleiding stage (werkplekleren) en worden daarbij begeleid door docenten van de opleiding en werkplekbegeleiders. De opleiding is zodanig opgezet dat de studenten de theorie vaak direct kunnen toepassen in de praktijk. De opleiding heeft intensieve banden met het werkveld, niet alleen via de stages en de samenwerking binnen de opleidingsschool, maar ook via de werkveldadviescommissie (WAC), de Adviesraad en in de vorm van gastdocenten. Via het sciencecentrum en de innovatiewerkplaatsen wordt de praktijk ook naar de opleiding gehaald. De opleiding staat aan de vooravond van een curriculumvernieuwing, waarbij onder andere sprake zal zijn van grotere onderwijseenheden (minimaal 5 EC per OWE of meervouden daarvan) en meer integratie van vakken. Het panel denkt dat dit goede kansen biedt om de samenhang in het programma nog beter te maken en de docenten nog meer te laten samenwerken. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Programma

Volgens het informatiedossier wordt integraal en samenhangend onderwijs geboden. De beide curriculumcommissies (verkort en regulier) spelen bij het bewaken van de samenhang een belangrijke rol. Uit het gesprek met docenten (waaronder leden van de curriculumcommissie) blijkt dat de samenhang in het curriculum door studenten niet altijd als zodanig wordt ervaren en dat het expliciteren van deze samenhang een aandachtspunt is. Uit het informatiedossier blijkt dat de opleiding zich hiervan bewust is. Daarin staat dat het huidige curriculum nog sterk uit gaat van de verschillende vakken en kennisbases en dat de opleiding meer samenhang tussen de vakken wil creëren en waar mogelijk nog meer wil inzetten op vakkenintegratie en vakoverstijgend werken. In september 2021 wil de opleiding starten met

een vernieuwd curriculum, gebaseerd op een vernieuwde onderwijsvisie met een prominente rol voor talentontwikkeling.

Het programma van de reguliere opleiding is als volgt opgebouwd:

1. Het eerste jaar heeft een oriënterende, selecterende en verwijzende functie. Een student die de propedeuse afrondt is 'opleidingsbekwaam' en wordt in staat geacht de opleiding af te ronden als startbekwame leraar.
2. In jaar twee leert de student om zelfstandig afgeronde lessen/leeractiviteiten en/of andere didactische activiteiten, onder begeleiding van een coach, uit te voeren. Aan het einde van het tweede studiejaar is de student 'beroepstaakbekwaam'. Aan het einde van het tweede studiejaar kiest hij voor een *specialisatie 'het jonge kind' of 'het oudere kind'*.
3. Vanaf het derde studiejaar volgt de student onderwijs dat gericht is op de doelgroep van

zijn keuze. Hiernaast kiest de student voor een *profilering in Kunst & Cultuur of Science*. Hij/Zij is aan het einde van het derde studiejaar '*werkplekbekwaam*' en kan, ondersteund door een coach, enkele aaneengesloten werkdagen volledig zelf de verantwoordelijkheid dragen voor alle beroepstaken.

4. In het laatste jaar sluit de student de fase '*startbekwaam*' af door de LiO-fase af te ronden. Hiervoor of hierna volgt de student een minor binnen of buiten de PABO, buitenlandstage of exchange onderwijs.

Beroepstaken en kernen

Elk studiejaar is opgebouwd uit vier blokken. Elk blok staan één of meerdere beroepstaken centraal. De *beroepstaken* in het curriculum zijn:

- Onderwijs verzorgen
- Ontwikkeling van de school versterken
- Onderzoek doen

Alle beroepstaken komen in elk studiejaar aanbod in een per studiejaar beschreven niveau.

Aan de centraal gestelde beroepstaak zijn *kernen* verbonden (in de praktijk herkenbare onderdelen van opleidingscompetenties) waaraan de vakken in dat blok de leeruitkomsten ontleen. Elk vak draagt dus vanuit zijn perspectief bij aan het leren beheersen van de kernen uit het blok.

Programma verkorte variant

In de verkorte variant van de opleiding (ook wel Top-opleiding genoemd) volgen de studenten gedurende twee jaar onderwijs op basis van een onderwijspakket met een keuze voor de profilering Science of Kunst & Cultuur. Het verkorte programma kent dezelfde bekwaamheidsfasen, maar deze worden sneller doorlopen. Dat kan doordat de studenten al een bachelor hebben afgerond en doordat zij vrijstellingen krijgen voor onderdelen zoals professionele vaardigheden, onderzoeksvaardigheden en de minor. De propedeuse wordt ook vrijgesteld omdat studenten al een bachelor behaald hebben. Het programma is afgeleid van de vierjarige PABO en is sterk gecompri-meerd.

Programma AOLB

Bijlage 9 van het informatiedossier bevat een overzicht van alle onderdelen van het AOLB-programma gerelateerd aan de zes bij standaard 1 genoemde AOLB-competenties. Het overzicht laat zien dat alle competenties door het programma worden afgedekt.

De AOLB hanteert onderstaande opbouw binnen de opleiding:

- Jaar 1: Oriëntatie op leren en lesgeven
- Jaar 2: Verbreding
- Jaar 3: Verdieping met accent op zorg
- Jaar 4: Zelfstandig functioneren in de klas en op school

Het AOLB-programma kent drie 'lijnen' waarin de cursussen worden aangeboden: een theorie-lijn, een pedagogisch-didactische-lijn en een praktijk-lijn (stage en studieloopbaanbegeleiding).

De curriculumoverzichten in de OER laten zien dat de programma's van alle varianten de beoogde competenties afdekken. De beschrijvingen van de studieonderdelen laten zien dat deze competenties per onderdeel weer zijn vertaald in leeruitkomsten.

Instroom

Doordat de opleiding wordt aangeboden in verschillende varianten (regulier, verkort en in combinatie met Pedagogische Wetenschappen) zijn er voor verschillende doelgroepen mogelijkheden om in te stromen in een variant die aansluit bij een specifieke achtergrond (bijvoorbeeld een andere bacheloropleiding) en/of niveau (havo, vwo, mbo). Om nog meer doelgroepen aan te trekken, is de PA ook bezig met de ontwikkeling van een ALO/PABO variant.

Nadat in 2015 de landelijke toelatingstoetsen Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur & Techniek waren ingevoerd (wat leidde tot een daling van ongeveer 40% van het aantal studenten) heeft de opleiding samen met de ROC's specifieke maatregelen ontwikkeld voor mbo-studenten (m.n. van de opleiding Onderwijsassistent):

een intensieve voorbereiding voor de toelatingstoetsen op het mbo, een cursus studievaardigheden en een proefstudeerdag op de PABO.

Werkvormen

De opleiding focust volgens het informatiedossier op een actieve leeromgeving waarbij naast het opdoen van kennis ook het ervaren en het ontwikkelen van vaardigheden centraal staat. De opleiding biedt bijvoorbeeld opdrachten aan waarbij studenten aan de slag gaan met praktijksituaties of opdrachten die ontwikkeld worden in aanspraak met het werkveld. Ook werken studenten in een innovatiewerkplaats samen met het werkveld aan opdrachten uit de praktijk.

Tijdens colleges, waarin kennisoverdracht centraal staat, maakt de opleiding gebruik van actieve werkvormen en ondersteuning door digitale middelen. Op deze manier geeft de opleiding vorm aan blended learning.

Om de visie en missie van de double degree opleiding te realiseren is het didactisch concept van de AOLB gebaseerd op activerend en onderzoeksgestuurd onderwijs, waarbij onderzoek systematisch is vervlochten met onderwijs en studenten door het toepassen van uiteenlopende werkvormen worden uitgedaagd zich kritisch te verhouden tot het geleerde.

Werkplekieren

Studenten maken tijdens de studie intensief kennis met de praktijk. Werkplekieren maakt deel uit van alle studieieren. In het vierde studiejaar van de reguliere opleiding bestaat één semester uit de LiO-fase. De student is dan wekelijks gedurende 2.5 dag aaneengesloten op de werkplek en is dan integraal verantwoordelijk voor de beroepstaken onderwijs verzorgen en bijdragen aan de schoolontwikkeling.

Iedere student volgt in jaar 2 of jaar 3, minimaal één semester het werkplekieren op een academi-

sche basisschool/opleidingschool waar onderwijs, onderzoek en schoolontwikkeling worden gecombineerd.

Binnen de verkorte PABO start het werkplekieren in het tweede blok van het eerste jaar en is de student tijdens elk blok één dag per week op de stageschool. In de LiO-fase is de student twee aaneengesloten dagen per week op de stageschool.

AOLB kent een stage- en studieloopbaanbegeleidingslijn (SSLB) in de praktijk-lijn. Daarin lopen studenten in kleine groepen onder begeleiding van een docent (van de hogeschool) stage in het PO en werken ze aan opdrachten die vooral bedoeld zijn om hun academische houding te stimuleren en bekwaam te worden als academische docent in het PO.

Begeleiding

Elke student heeft in alle studieieren een studieloopbaanbegeleider. Binnen de reguliere opleiding zijn er in het eerste jaar EC's aan het SLB-programma gekoppeld, in de andere jaren niet.

In de verkorte opleiding heeft de student zowel in jaar 1 als jaar 2 een SLB'er en is het SLB-programma onderdeel van het curriculum.

Studenten worden tijdens het werkplekieren begeleid door een werkplekbegeleider van de PA en een coach (de leerkracht) op de basisschool.

Studenten van de AOLB worden begeleid bij de stage en bij de transfer tussen de theorie-lijn, de pedagogisch/didactische-lijn en de praktijk. SSLB speelt daarbij een belangrijke rol. De focus bij SSLB ligt vooral op de begeleiding van de praktijklijn. Gedurende het jaar zijn er groepsbijeenkomsten waarin de stage en de studievoortgang worden besproken en waarin intervisie plaatsvindt. Tijdens de visitatie gaven werkveldvertegenwoordigers aan dat afgestudeerde AOLB studenten soms meer begeleiding op pedagogisch vlak vragen.

Onderzoek en lectoraten

Praktijkgericht onderzoek is een (samen met lectoren ontwikkelde) leerlijn in het curriculum en wordt in samenwerking met en vaak op verzoek van een basisschool uitgevoerd. Tijdens de visitatie is uitgebreid gesproken over de rol van onderzoek in de opleiding. Uit die gesprekken komt naar voren dat de opleiding de studenten zowel voorbereidt op het doen van kwantitatief onderzoek als op het doen van kwalitatief onderzoek. Behalve in de onderzoeksleerlijn komt de (inhoudelijke) kennis uit de lectoraten ook elders in curriculum terecht. De onderwerpen talentontwikkeling, kunsteducatie, ouderbetrokkenheid en armoede zijn mede vanuit de lectoraten vormgegeven.

Bij AOLB zijn volgens het informatiedossier de eerste stappen gezet voor de verbinding van de opleiding met de lectoraten van beide PABO's. Deze lectoraten moeten meer betrokken worden bij het verzorgen van onderwijs. Daarnaast is het de bedoeling dat de lectoren studenten gaan begeleiden bij hun bachelorscriptie.

Profilering: Kunst&Cultuur en Science

Zoals bij standaard 1 werd gezegd, profileert de opleiding zich op het gebied van Kunst & Cultuur en Science. Het samenwerken in onder meer de onderzoeksgroep Kunsteducatie inspireert de ontwikkeling van de opleiding op het gebied van kunsteducatie. Volgens het informatiedossier is de opleiding voorloper in de professionalisering van het muziekonderwijs. Ze is mede-ondertekenaar van het convenant 'Meer muziek in de klas' in de stad Groningen, waarmee de opleiding aangeeft dat zij staat voor goed muziekonderwijs voor elk schoolkind.

Ook Science is een thema waar speciale aandacht aan wordt besteed. De opleiding beschikt over het sciencecentrum de Magneet, een leskar voor het werkveld rond Talent, Techniek Energie en besteedt specifieke aandacht aan digitale geletterdheid.

Internationalisering en Diversiteit

De opleiding organiseert jaarlijks een Internationale Week en studenten en docenten kunnen internationale werkbezoeken afleggen. Iedere student kan in het buitenland stage-ervaring opdoen of onderwijs aan een andere hogeschool volgen. De opleiding beschikt over een goed netwerk aan stagescholen in Suriname en de Antillen. Uit het gesprek met studenten blijkt dat er relatief weinig belangstelling is om naar het buitenland, of zelfs naar een andere regio, te gaan. Studenten zijn behoorlijk honkvast en de meeste hebben ook niet de intentie om na hun studie in een andere regio te gaan werken. Sommige van hen lijken een beperkt beeld te hebben van hoe het is om bijvoorbeeld in een grote stad als Amsterdam te werken (en dat dit niks voor hen is) en zijn niet geneigd dit verder te onderzoeken.

In de opleiding zitten in diverse vakken, ervaringen, opdrachten en lessen die bijdragen aan bewustwording van de diversiteit in de samenleving, zoals het bezoeken van de Voedselbank en van verschillende geloofsgemeenschappen in de stad en in de regio.

Aandacht voor talentvolle studenten

Om tegemoet te komen aan talentvolle studenten (aanbeveling van de vorige visitatiecommissie) heeft de opleiding geïnvesteerd in aanpassingen van de opzet en in het beter zichtbaar maken van het honours programma. Dit programma start in het tweede jaar en omvat 30 EC in aanvulling op het reguliere studieprogramma en bestaat uit een verdiepende lijn van 20 EC en een verbredende lijn van 10 EC. Daarnaast kunnen studenten bijvoorbeeld een studentassistentenschap doen bij de Magneet, het sciencecentrum van de opleiding.

Tijdens de visitatie heeft het panel uitgebreid met diverse gremia gesproken over het thema talentontwikkeling. In deze gesprekken werden diverse voorbeelden genoemd van de manier waarop de opleiding vorm geeft aan talentgericht onderwijs. Dit doet zij zowel door de eigen studenten talent-

vol te benaderen als door de studenten zich bewust te laten worden van de talenten van hun leerlingen en hierop in te leren spelen. Ook volgde een van de studenten die het panel heeft gesproken het honours programma.

Personeel

Bijlage 20 van het informatiedossier bevat een overzicht van het personeel. Alle docenten hebben een master. Vier docenten zijn gepromoveerd en drie zijn daarmee bezig. Sommige werkplekbegeleiders vervullen hun functie parttime naast een baan als leerkracht. Ongeveer 80% van de docenten heeft werkervaring als docent/leerkracht in het onderwijs.

Het onderwijs van AOLB wordt (behalve door PABO-docenten) voor een deel verzorgd door universitair (hoofd) docenten en hoogleraren van de RUG. Zij brengen eigen en andermans onderzoek in hun onderwijs voor het voetlicht en laten studenten participeren in onderzoek.

Betrokkenheid werkveld

Het werkveld is op verschillende manieren betrokken bij de opleiding. Niet alleen via de docenten en gastdocenten en het feit dat studenten in elk studiejaar stage lopen, maar ook door verschillende overleggen. In de werkveldadviescommissie (WAC) wisselen vertegenwoordigers uit het werkveld en docenten van de opleiding kennis uit over bijvoorbeeld samen opleiden, werkplekleren en toetsing. Ook worden ontwikkelingen in het basisonderwijs besproken. Een Adviesraad van vertegenwoordigers van schoolbesturen adviseert de opleiding over overstijgende onderwerpen. De leden van de Adviesraad zijn convenantpartners, wat betekent dat de opleiding waar mogelijk met hen samenwerkt aan onderwijs, onderzoek en innovatieve projecten. Tijdens de visitatie toonden werkveldvertegenwoordigers zich zeer betrokken en gaven aan dat er serieus naar hen geluisterd wordt.

Voorzieningen

De PA beschikt over een eigen gebouw met onder andere 'het atelier' en verschillende praktijklokalen. Het atelier is een vleugel van het gebouw, onderverdeeld in een knip- en plakhoek, een technische hoek voor wetenschap & techniek, een plek met uitleenmateriaal en studeer/ werkplekken. Verder zijn er praktijklokalen voor muziek, beweging, beeldende vorming en dans en drama en een lokaal waar studenten kunnen oefenen met bordschrijven. Het bewegingsonderwijs vindt plaats in nabijgelegen sportvoorzieningen. De opleiding beschikt verder over De Magneet, een sciencecentrum voor kinderen, met 'doe-stations' waar zij kennismaken met Wetenschap & Techniek. Tot slot werkt de Hanzehogeschool met innovatiewerkplaatsen waar professionals uit het werkveld samen met docent-onderzoekers en studenten werken aan onderzoek en innovatie van de praktijk.

Overwegingen

Tijdens de visitatie heeft het panel kennis gemaakt met een team van deskundige en betrokken docenten die met passie, maar ook met een kritische blik, vertellen over hun opleiding.

Het panel is van oordeel dat er sprake is van een coherent en degelijk programma dat in diverse documenten zeer gedetailleerd is uitgewerkt. Het programma kent een heldere opbouw in complexiteit waarbij studenten via verschillende tussenniveaus worden opgeleid tot startbekwame leraar PO. Inhoudelijk sluit het programma goed aan bij de bij standaard 1 genoemde ambities en profilering. De gebruikte literatuur past goed bij de inhoud en het niveau van de opleiding.

De leerlijn onderzoek loopt als een rode draad door de opleidingen en draagt bij aan de samenhang in het curriculum. De onderlinge afstemming tussen de verschillende programma-onderdelen is wel een aandachtspunt. Hoewel er een duidelijk idee ten grondslag ligt aan de opbouw van de programma's, wordt dit door studenten

niet altijd als zodanig ervaren. Met name de afstemming tussen Hanze- en RUG-onderdelen in het AOLB-programma is hierbij een aandachtspunt. Dit wordt ook door de opleiding onderkend.

De opleiding is bezig met de ontwikkeling van een nieuw curriculum, waarbij onder andere gewerkt zal worden met (grotere) eenheden van 5 EC of meervouden daarvan en waarin sprake zal zijn van meer geïntegreerd aanbieden van vakinhouden. Het panel denkt dat de grootste uitdaging voor individuele docenten hierbij zit in het los laten van de eigen vakinhoud en wenst de opleiding toe dat dit lukt, uiteraard zonder de verplichte vakkennisbases uit het oog te verliezen.

Het panel is van mening dat de verschillende varianten van de opleiding goed aansluiten op de behoeften van verschillende doelgroepen en stelt vast dat de opleiding sinds de vorige visitatie met betrekking tot de mbo-instroom extra inspanning heeft gedaan voor een betere aansluiting. Dit heeft ook tot resultaat geleid. Het panel juicht het voornemen van de opleiding toe om ook de aansluiting van de verkorte opleiding op de instroom onder de loep te nemen.

De opleiding vormt een goed mix tussen praktijk en theorie, waarbij de praktijk door de hele opleiding heen een centrale rol vervult. Behalve via het werkplekleren is het werkveld ook op andere manieren heel nauw bij de opleiding betrokken. Daarmee haalt zij de praktijk naar binnen. Het panel stelt vast dat de voorzieningen hier goed op zijn afgestemd en oordeelt met name positief

over de aanwezigheid van de innovatiewerkplaatsen en het sciencecentrum.

Het panel stelt vast dat de opleiding op verschillende manieren ruimte geeft aan talentontwikkeling, maar ziet hier nog wel ruimte voor verbetering. Dit geldt ook voor het thema diversiteit. Dit komt wel in verschillende vakken aan de orde, maar het panel is van mening dat het bijvoorbeeld ook meer tot uiting zou kunnen komen in de docentenpopulatie, de studentenpopulatie en in het stimuleren van werkplekleren buiten de regio of zelfs in het buitenland, waar diversiteit vaak een andere betekenis heeft dan in de regio. Overigens oordeelt het panel positief over de rol van het lectoraat bij de inbedding van dit thema in de opleiding.

Het panel juicht de plannen voor het nieuwe curriculum toe, maar raadt de opleiding aan te werken vanuit een totaalplan en te streven naar minder papierwerk. Zowel de onderdelen van de opleiding als de inhoud en wijze waarop beoordeeld wordt, zijn zeer uitgebreid beschreven. Door de zorg om niet volledig te zijn, worden onderdelen juist vaker dan gewenst herhaald, wat in de ogen van het panel tot onduidelijkheid voor docenten en studenten kan leiden. Minder op papier zetten kan volgens het panel leiden tot meer vrijheid voor docenten en studenten en flexibiliteit in het curriculum, waardoor het (nog) beter kan aansluiten bij c.q. inspelen op de verschillende behoeften en talenten van studenten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat toetsstelsel dat helder en uitgebreid is vastgelegd in een aantal documenten. De kwaliteit van de toetsen wordt bewaakt door de examencommissie en de toetscommissie, die zich beide goed bewust zijn van hun taken en bevoegdheden. Daarnaast neemt de opleiding deel aan diverse landelijke overleggen op het gebied van toetsing, ook rondom de landelijke kennistoetsen. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten toetsen, al heeft schriftelijke verslaglegging wel de overhand. Het panel raadt de opleiding dan ook aan te zoeken naar alternatieve manieren van toetsen waar dat kan. Zowel bij de ontwikkeling van toetsen als bij de afname wordt het vierogenprincipe toegepast, in het laatste geval vooral op cruciale toetsmomenten als de beoordeling van de LiO-stage en het afstuderen. Docenten zijn allemaal in het bezit van een BKE-certificering en kunnen op basis daarvan optreden als examinator. De examencommissie hanteert een systeem van differentiatie in examinatoren, waarbij sommige docenten bijvoorbeeld examinator mogen zijn bij het afstuderen en anderen niet. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Examencommissie en toetscommissie

De opleiding heeft een examencommissie en een toetscommissie. De toetscommissie valt onder de examencommissie. De examencommissie doet haar taken voor de opleidingen van de PA en is onderdeel van de LOEX (landelijke examencommissie rond de landelijke toetsen binnen de Vereniging Hogescholen). De toetscommissie bewaakt de toetscyclus en zorgt voor archivering. Zij heeft steeds meer een consultfunctie gekregen. Een toets mag pas gebruikt worden als een collega-docent akkoord is (vierogenprincipe).

De AOLB heeft haar curriculum en toetsbeleid ontwikkeld in een samenwerkingsverband met de partners. Sommige vakken vallen zowel onder het toetsbeleid van de RUG als die van de hogeschool waar de student staat ingeschreven. Er is een samengestelde examencommissie die bestaat uit leden van de examencommissies van de Hanze-hogeschool, NHL Stenden en de Rijksuniversiteit Groningen.

Borging toetskwaliteit

Het toetsstelsel bestaat volgens het informatie-dossier uit gevarieerde toetsvormen, toetsmatrijzen, een toetsarchief en de toepassing van het vierogenprincipe bij het ontwerpen en beoordelen van toetsen. Dit systeem is beschreven in het

Werkboek Toetsen en Beoordelen. Het toetsbeleid wordt beschreven in *Notitie Toetsbeleid Bachelor en Masteropleiding Pedagogische Academie* (bijlage 13 van het informatiedossier).

Voor de beoordeling van toetsen, stages, onderzoeksverslagen en eindwerken maken docenten gebruik van beoordelingsformulieren die de toetscommissie ieder jaar steekproefsgewijs beoordeelt. Tijdens de visitatie werd een selectie van beoordelingsformulieren aan het panel beschikbaar gesteld. De criteria waarop een student beoordeeld wordt, liggen vast en zijn indien nodig vastgelegd in een handleiding. De toetscommissie beoordeelt de toetspakketten inclusief de beoordelingsformulieren en –criteria.

De opleiding borgt de kwaliteit van toetsen ook door deel te nemen aan landelijke toetsen, zoals de Landelijke Kennisbasistoetsen voor rekenen en taal, aan 'communities of practice' en landelijke (vak) overleggen en de per kennisbasis door '10 voor de leraar'-georganiseerde landelijke peerreviews. De uitkomsten uit de peerreviews worden verwerkt in de opleiding en in de toetsing.

Toetsbekwaamheid docenten

De examencommissie bepaalt welke docent bevoegd is om welke onderdelen te toetsen en te beoordelen. Er is sprake van een differentiatie aan

examinatoren, d.w.z niet alle examinatoren mogen bijvoorbeeld eindwerken beoordelen. Alle docenten hebben hun BKE behaald.

Toekomstplannen

De opleiding is van plan grotere eenheden te gaan toetsen, wat zal leiden tot een vermindering van het aantal toetsen tot meer geïntegreerd toetsen (zie ook standaard 2). Voor docenten betekent dit meer tijd voor contact met de student en minder werkdruk. Het geïntegreerd toetsen zal gefaseerd worden ingevoerd, te beginnen bij de verkorte PABO.

De opleiding wil studenten gedurende het leerproces beter volgen en stimuleren. Dit wil zij onder andere doen door meer formatief te gaan toetsen. Als onderdeel van het nieuwe curriculum onderzoekt de opleiding hoe een meer samenhangend toetsprogramma kan worden gerealiseerd, dat goed aansluit bij de doorlopende ontwikkeling van de studenten.

De opleiding wil meer programmatisch gaan toetsen. Vooral voor het werkplekleren wil zij de waarde hiervan onderzoeken. De student verzamelt in zijn portfolio bewijs voor zijn ontwikkeling, waaronder de feedback van de coach (vaste leerkracht op de stageschool) en de werkplekbegeleider. De opleiding wil onderzoeken of al die formatieve beoordelingen een compleet beeld geven van de professionele ontwikkeling van de student.

Tijdens de visitatie heeft het panel uitgebreid met de leden van de commissies gesproken over de plannen voor de toekomst en in dat gesprek kwamen spannende en innovatieve ideeën naar boven.

Overwegingen

Het hele proces van toetsing en beoordeling en de borging daarvan is duidelijk op papier gezet. Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequate toets- en examencommissie die weten waar ze mee bezig zijn en die hun taken naar behoren uitvoeren. Het panel vindt het positief dat de opleiding nadenkt over een vermindering van het aantal toetsen en over geïntegreerd toetsen. Het panel juicht de verkenning met betrekking tot programmatisch toetsen toe aangezien dit zal leiden tot meer formatief toetsen en minder summatieve toetsmomenten. Dit past naar het idee van het panel bij de ontwikkeling waar de opleiding op dit moment in zit.

Het is het panel opgevallen dat er wel sprake is van diversiteit aan toetsvormen, maar dat schrijven daarbij wel dominant is. Dit zou een van de redenen kunnen zijn waarom relatief veel jongens de opleiding vroegtijdig verlaten. Het panel denkt dat het een goed idee zou zijn om studenten meer regie te geven bij de beoordeling: bijvoorbeeld door hen vaker zelf te laten bepalen hoe zij hun competenties willen aantonen en minder vaak een (schrijf) opdracht voor te schrijven.

Verder heeft het panel gezien dat er bij beoordelingen (bijvoorbeeld bij onderdelen van het afstuderen) nogal eens gebruik wordt gemaakt van uitgebreide "vinklijsten", waarbij beoordelaars studenten op een groot aantal verschillende (deel)aspecten beoordelen, maar waarbij in ieder geval formeel een holistisch oordeel ontbreekt. Het panel raadt de opleiding aan bij de herinrichting van het curriculum ook te onderzoeken hoe de grotere eenheden op een meer holistische manier beoordeeld kunnen worden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding wordt afgerond met een LiO-stage en een scriptie. De LiO-stage wordt beoordeeld op basis van een portfolio. Voorafgaand aan de visitatie heeft het panel een aantal scripties bekeken en kon zich vinden in de beoordelingen. Hoewel er ook kwalitatieve onderzoeken worden gedaan, waren de bekeken scripties allemaal kwantitatief van aard en ook allemaal van een vergelijkbaar niveau. Het panel juicht het plan van de opleiding daarom toe te zoeken naar alternatieven voor de scriptie, zodat enerzijds beter wordt aangesloten bij het werkveld en anderzijds meer ruimte komt voor differentiatie. De opleiding levert naar het idee van het panel goede professionals af; dit werd bevestigd in het gesprek met vertegenwoordigers uit het werkveld, die alumni graag in dienst nemen. Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Studenten ronden hun opleiding af met een LiO-stage en een afstudeeronderzoek. De onderwerpen van het LiO-onderzoek sluiten aan bij de context van de school waar studenten hun LiO-stage lopen of komen voort uit een innovatiewerkplaats (IWP) of een lectoraat. Voor de LiO-stage en het afstudeeronderzoek die de studenten afronden met resp. een portfolio en een scriptie, zijn handelingen beschikbaar die als bijlage (16 t/m 19) zijn toegevoegd aan het informatiedossier. In de *Visie en leerlijn Praktijkgericht Onderzoek Bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs* (bijlage 6 van het informatiedossier) staat omschreven aan welke eisen het afstudeeronderzoek moet voldoen.

Voor de AOLB wordt het eindniveau aangetoond door het portfolio van de LiO-stage en de bachelorthesis. Tijdens de LiO-stage voert de student drie praktijkonderzoeken uit (kindgericht, groepsgericht en schoolgericht). Het verslag daarvan wordt opgenomen in het portfolio. De scriptie wordt geschreven onder begeleiding van een RUG-docent.

Voorafgaand aan de visitatie heeft het panel inzage gekregen in de eindwerkstukken van 11 studenten van de reguliere opleiding, vijf studenten van de verkorte opleiding en vier AOLB-studenten. Daarbij valt op dat er in alle gevallen sprake is van kwantitatief onderzoek. Het panel heeft de opleiding hierop bevestigd en uit het antwoord

blijkt dat studenten zelf kunnen kiezen uit verschillende onderzoeksvormen en dat de onderzoeksvraag hierbij leidend is. Er zijn dan ook studenten die afstuderen op kwalitatief onderzoek.

In het informatiedossier zegt de opleiding te streven naar meer maatschappelijke relevantie van het praktijkgericht onderzoek door nog meer aan te sluiten bij de innovatiewerkplaatsen van de Hanzehogeschool Groningen en bij lectoraten. Ook streeft zij naar meer kennisopbouw en samenhang waarbij de lectoraten en innovatiewerkplaatsen een nog grotere rol kunnen spelen. Verder wil de opleiding onderzoeken of studenten hun eindonderzoek ook op een andere manier kunnen afsluiten dan met de huidige scriptie.

De uitvoering van het praktijkgericht onderzoek tijdens de afstudeerfase loopt geregeld vertraging op. Dat heeft volgens de opleiding onder andere te maken met het moment waarop het in het curriculum staat gepland. Studenten zitten dan nog midden in de dynamiek van de LiO-stage. Tijdens de visitatie werd dit bevestigd door de studenten en alumni. Bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum zal de opleiding de plaats van het onderzoek dan ook heroverwegen.

Bij het beoordelen van het eindwerk in de afstudeerfase wordt het vierogenprincipe toegepast. Ook worden rond het eindwerk elk jaar kalibratiesessies gehouden met alle beoordelaars. De coach van de basisschool heeft een adviserende

rol bij de beoordeling van het eindniveau van de stage.

Na het behalen van hun diploma hebben vrijwel alle studenten direct een baan of ze doen een master.

Tijdens de visitatie heeft het panel gesproken met alumni en leden van de werkveldadviescommissie. Uit dit gesprek blijkt dat het werkveld nauw betrokken is bij de opleiding en via de WAC ook systematisch input kan leveren voor verbetering van de opleiding. Het werkveld is enthousiast over de afgestudeerden.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de afstudeerscripties adequaat zijn beoordeeld en dat de cijfers corresponderen met de door de studenten geleverde kwaliteit.

Het panel juicht het voornemen van de opleiding toe om voor de reguliere en verkorte opleidingsvarianten te kijken naar alternatieve vormen van afstuderen, aangezien een scriptie wellicht niet de meest bruikbare resultaten oplevert voor het werkveld. Een aandachtspunt bij deze verkenning is het aantal studiepunten dat aan het onderzoek wordt toegekend (9 EC), wat mogelijk te weinig is voor het uitvoeren van een onderzoek en zeker ook voor andere vormen zoals ontwerpgericht onderzoek (zoals de opleiding zelf ook aangeeft).

Het panel raadt de opleiding aan bij de vernieuwing van het curriculum ook de herziening van de afstudeerhandleidingen mee te nemen. Het panel

dringt erop aan de handleidingen in te korten en ze zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Nu zijn er verschillende handleidingen voor de verschillende varianten van de opleiding waardoor men ook in het werkveld te maken heeft met verschillende richtlijnen (vanuit de Hanzehogeschool, vanuit NHL Stenden en vanuit de RUG). Daarnaast moeten de handleidingen eventueel worden aangepast aan andere vormen. En tot slot zou het panel graag zien dat de "afvinklijstjes" voor de beoordeling werden vervangen door meer holistische manieren van beoordelen.

Het panel is van mening dat de eigenheid van student duidelijker naar voren komt in de LiO-stage dan in de scriptie. Het is van mening dat afstuderen en LiO-stage als geheel een vrijere interpretatie verdienen en denkt dat de vernieuwing van het curriculum een mooie gelegenheid biedt om dit nader te onderzoeken. De centrale vraag daarbij zou kunnen zijn: Hoe toon je als studenten het geheel aan leerdoelstellingen aan in een portfolio?

Het panel stelt vast dat de opleiding adequate docenten aflevert die allemaal een plek vinden in het werkveld en merkt daarbij op dat afstudeerders vooral regionaal georiënteerd zijn. Niet alleen studenten van de reguliere en verkorte variant van de opleiding, maar ook AOLB-ers komen vaak terecht op een basisschool.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Naam panellid	Huidige functie en relevante vorige functie(s)
Raoul van Aalst (voorzitter)	Zelfstandig bedrijfskundige, cultuurwetenschapper, filosoof
Gerda Geerdink	Associate lector Kwaliteiten van Lerarenopleiders, HAN
Mariëlle Klerks	Mariëlle Klerks Quality Assurance, eigenaar
Joke Middelbeek	Bestuurder bij Stichting Openbaar Basis Onderwijs Westelijke Tuinsteden, Amsterdam
Menno Luiten (student)	3ejaars PABO student (Saxion), lid van Academieraad, Opleidingscommissie en klachtencommissie

Het panel werd bijgestaan door Tineke Kleene, extern secretaris, gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

Dag 1: 22 april 2020

12.30- 13.30 uur	Welkom commissie Interne vergadering panel via eigen TEAMS
13.30 – 14.45 uur	Lid CvB, Dean, opleidingsmanager PABO Verkort & AOLB, Opleidingsmanager PABO Regulier, Lector Jeugd, Educatie en Samenleving inclusief korte presentatie van de positionering van de opleiding in de regio.
14.45 – 15.00 uur	Bespreken bevindingen en inzien documenten, staan op community / pauze
15.00 – 16.00 uur	Studenten PABO regulier, PABO verkort en de AOLB Programma, toetsing, kwaliteit docenten
16.00 – 16.30 uur	Bespreken bevindingen en pauze
16.30 – 17.30 uur	Werkveldcommissie en Alumni Aansluiting van opleiding op het werkveld, toetsing en afstuderen
17.30 – 18.00 uur	Terugkoppeling van eerste bevindingen, bepalen aandachtspunten dag 2

Dag 2: 23 april 2020 (verdieping)

9.30 – 10.00 uur	Welkom commissie en interne vergadering panel
10.00 – 11.00 uur	Docenten Doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten
11.00 – 12.00 uur	Open spreekuur via LINK Mogelijkheid voor studenten en medewerkers voor gedachtewisseling met commissie, eventueel bestudering van documenten.
12.00 – 13.00	Pauze en documentbeoordeling via link naar community
13.00 – 14.00 uur	Examencommissie en toetscommissie Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties
14.00 – 15.30 uur	Aanvullend onderzoek, formuleren conclusies
15.30 – 16.00 uur	Terugkoppeling resultaten, afsluiting van de visitatie

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie "Iedereen is talentvol, mits talentvol benaderd"

Bijlagen:

1. Strategisch plan 2016 – 2020 en jaarplan 2019 - 2020
2. Landelijke bekwaamheidseisen
3. Uitwerking professionele schil bekwaamheidseisen
4. Leerplanschema regulier en verkort (Zie 11. bijlage in de OER)
5. Competentiebeschrijving Talentkracht
6. Visie op onderzoek SPEA
7. Onderwijsvisie SPEA
8. Visie op diversiteit SPEA
9. Leerplanschema AOLB
10. Competentiebeschrijving van UNIPA
11. OER 2019 - 2020
12. Studiegids AOLB 2019 - 2020
13. Toetsbeleid SPEA
14. Kennisbases en profilering – 10voordeleraar
15. Jaarverslag Examencommissie SPEA 2018 -2019
16. Afstudeerhandleiding LIO stage 2018 - 2019 en 2019-2020
17. Afstudeerhandleiding LIO stage AOLB 2018 - 2019 en 2019-2020
18. Afstudeerhandleiding LIO onderzoek 2018 – 2019 en 2019-2020
19. Afstudeerhandleiding thesis AOLB 2018 -2019 en 2019-2020
20. Overzicht ingezet personeel
21. Jubileum uitgave 10 jaar AOLB (2020)
22. NSE AOLB 2018 en 2019

Beschrijvingen studieonderdelen

- AOLB: Pedagogische wetenschappen (website van de RUG)
- Bachelor hoofdfase regulier
- P-fase regulier
- Verkorte opleiding

Eindwerkstukken:

- Eindwerkstukken van 11 studenten van de reguliere opleiding
- Eindwerkstukken van 5 studenten van de verkorte opleiding
- Eindwerkstukken van 4 AOLB-studenten

Documenten ter inzage op 22 en 23 april 2020

1. Overzicht werkveldvertegenwoordigers (externe deskundigen/WAC-leden, Raad van advies)
2. Convenanten en andere afspraken/contracten met partners
3. Docentengids AOLB – aanvulling bij studiegids 2019-2020 (juli 2019) – bevat info over toetsen
4. Voorbeelden uit representatieve selectie van gemaakt werk.
5. Commissieverslag van Werkveld Advies Commissie (WAC) en van Adviesraad.
6. Verslagen van panelgesprekken

7. AOLB-vak evaluatie
8. Stagehandleidingen regulier, verkort en AOLB
9. Boekenlijsten regulier en verkort: - Jaar 1 regulier - Jaar 2 regulier - Jaar 3 regulier jonger kind - Jaar 3 regulier ouder kind - Jaar 1 verkort - Jaar 2 verkort
10. Werkboek toetsen en beoordelen